

УДК 727.7

Є.О. Куриленко, студентка 4 курсу,
В.Г. Топорков, к. арх., доцент кафедри
дизайну архітектурного середовища,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНЬОГО ВИРІШЕННЯ ІНТЕР'ЄРУ ВИСТАВКОВИХ КОМПЛЕКСІВ

Анотація. В статті розглянуто особливості формування інтер'єрів виставкових комплексів. Визначено головні фактори, що впливають на організацію експозиції та розглянуто інтер'єр у стилі біоніка.

Ключові слова: експозиція, виставкове середовище, світлові ефекти, виставковий павільйон, каркас, біоніка.

Постановка проблеми. Виставково-ярмаркова діяльність відіграє важливу роль в економічному розвитку країни. В розвинутих державах виставкам приділяється значна увага, оскільки вони являються важливим інструментом маркетингу. При цьому виникає наступна проблема: кількість виставок збільшується, але їх якість залишається не змінною. Формування інтер'єру виставкових комплексів потребує взаємопов'язаного розгляду містобудівних, архітектурно-планувальних, технологічних, соціально-економічних та інших питань. В Україні на сьогоднішній день ведеться недостатньо досліджень із даної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Праці В.І. Ревякіна «Выставки» [1] та К.А. Павлова «Международные ярмарки и выставки» [3], стали теоретичними джерелами роботи, де розглядаються історичний розвиток виставкових комплексів, а також типи інтер'єрів. Р.Р. Клікс у праці «Художественное проектирование экспозиций» [2] подає прийоми вирішення внутрішнього простору інтер'єрів. Однак питання архітектурно-художніх засобів, які впливають на формування інтер'єрів виставкових комплексів, розкриті не в повній мірі.

Формування цілей статті: аналіз архітектурно-художніх засобів, які впливають на формування інтер'єрів виставкових комплексів.

Основна частина. Виставкове середовище організовує і спрямовує інформацію на відвідувача, забезпечуючи її краще сприйняття. З цією метою створюються форми показу, які би підкреслювали головні властивості об'єктів експонування.

В основі сприйняття експозиції лежить зоровий ряд, що утворюється в свідомості відвідувача при виникненні перед його очима предметного середовища виставки. Використовуються основні три типи інтер'єрів павільйонів, які дозволяють по-різному вирішити організацію експозиції.

Перший тип павільйону – традиційний, який прийшов з виставкової практики минулого століття. Головним елементом такого павільйону є єдиний об'єм, що дає можливість відвідувачеві з будь-якої точки приміщення бачити цілісну панораму інтер'єру павільйону, формуючи цілісний образ експозиції. Скляні стіни забезпечують освітлення експозиції денним світлом, при цьому зникають зорові кордони між зовнішнім і внутрішнім простором павільйону; картини зовнішнього простору доповнюють образно-естетичні якості експозиції. Однак рівномірне освітлення обмежує можливості створення світлових ефектів, а також застосування кінопроекції, телебачення та інших мультимедійних засобів. Регулювання штучного освітлення дозволяє за допомогою різних рівнів освітленості, пучків спрямованого світла посилити емоційний вплив експозиції, виявити головну її тему. Павільйони традиційного типу достатньо поширені і в сучасній архітектурі.

Другий тип павільйону передбачає членування його внутрішнього простору на зали, різні за висотою та конфігурацією. Ці павільйони мають глухі стіни і штучне освітлення. Експозиція в таких залах оглядається відвідувачами в процесі їх руху з однієї зали в іншу. У такому затемненому просторі інтер'єру добре сприймається показ панорам, діорам, кіно і телебачення. Цей прийом архітектурно-художнього рішення простору інтер'єру і експозиції легко піддається режисурі за допомогою світла і кольору, дає можливість звернути увагу на головне і приглушити другорядне, створити естетично-емоційну атмосферу для розкриття основної ідеї експозиції. Третій тип павільйону створюється чергуванням затемнених і освітлених просторів різної величини з штучним і природним світлом. Такий підхід дає можливість вирішувати експозицію різноманітними сучасними експозиційними засобами.

У процесі проектування виставкових комплексів визначаються габарити приміщень, їх форма та система планування. Одночасно з цими пошуками ведуться і пошуки архітектурно-образного вирішення будівлі. Композиція внутрішнього об'єму може бути замкненою (рис. 1, а). При використанні каркасу, простір об'єднується, таким чином створюючи вільну композицію інтер'єру. Така, наприклад, анфіладна система планування (рис. 1, б). Інший прийом – створення глибини простору за допомогою характерних елементів: конструкцій, опор, мобільних стендів, перегородок та ін. (рис. 1, в). Щоб підкреслити глибину простору використовують площини переднього плану, які би перекривали форми другого плану (рис. 1, г).

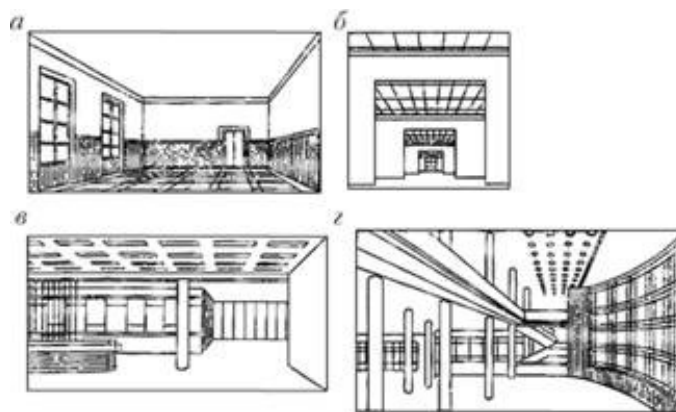

Рис. 1 - Композиції внутрішнього простору:

а - інтер'єр із замкненим простором; б - інтер'єр при поздовжній системі планування; в - інтер'єр з елементами, що підкреслюють глибину простору; г - інтер'єр з площинами, що йдуть в глибину, і з частково закритим переднім планом.

Активними компонентами архітектурно-художнього рішення експозиційного простору є світло і колір, які здійснюють значний вплив на сприйняття як експозиції в цілому, так і її окремих компонентів. Світло і колір використовуються для створення привабливого вигляду інтер'єру і підвищення емоційної складової всієї експозиції, а також об'єднання експозиційних комплексів в єдине гармонійне ціле і акцентування найбільш значущих за змістом виставкових предметів. Вдале вирішення освітлення інтер'єру сприяє правильній передачі кольору експонатів. У колористичному вирішенні інтер'єру виставкових комплексів враховують психофізіологічний та емоційний вплив кольору та світла на людину. Мета загального рішення – створення позитивного, насиченого та динамічного і в той же час врівноваженого внутрішнього простору. Особливу увагу художники та архітектори звертають на виділення головних експонатів та просторів. Колір дає можливість пов'язувати тематичні розділи загальним по тону фоном в єдине гармонійне ціле, або навпаки протиставляти їх за допомогою кольорового контрасту. Освітлення, як і колір, – активний засіб формування естетичного вигляду експозиційного ансамблю і створення комфортних умов для огляду експонатів. При створенні експозиційного простору архітектори та художники вирішують ряд задач пов'язаних з природним та штучним освітленням.

Вибір системи освітлення тісно пов'язаний з архітектурою будівлі. Враховуються складність та специфіка експозиції: необхідність створити найкращу освітленість експонатів для оптимального сприйняття їх відвідувачем і одночасно захистити їх від шкідливого впливу світлових променів. Системи освітлення встановлюють виходячи зі складу і властивостей (світлостійкості) експонованих музейних предметів і допустимого рівня освітленості для різних категорій експонатів. Зазвичай прагнуть використовувати не пряме, а бічне світло і засоби захисту від його руйнівного впливу на експонати. З цією метою

використовують спеціальне скло в стелі і в вікнах, фільтри, жалюзі, екрани і завіси на вікнах і вітринах. Особливо чутливі до світла експонати замінюють копіями або висвітлюють штучним світлом. По можливості застосовують такі системи верхнього та верхньо-бічного природного освітлення, які направляють потік світла на стіни (при підвісній стелі над центром зали) або ж на центральну частину приміщення (якщо вона не зайнята експонатами). Підвісні стелі також слугують для розсіювання світла. Більшість нових будівель проектується без вікон зі штучним освітленням. У будівлях без вікон, що мають переваги у використанні експозиційного простору, зростають можливості регулювати освітленість і акцентувати світлом ділянки експозиції та експонати.

Не менш важливим є підбір матеріалів для оформлення інтер'єру і виготовлення обладнання. Нарочито груба фактура стін не відповідає багатьом експонатам, наприклад, творам живопису, зразкам прикладного мистецтва. Прості тканини (полотно, мішковина), рогожі, циновки, дранки, дерево підходять як фон для багатьох етнографічних предметів; ворсисті, м'які тканини, а також фланель, сукно, оксамит, шовк добре поєднуються з ювелірними виробами і т. п.

Популярним стає оформлення внутрішнього простору за допомогою такого напрямку, як біоніка. Стиль «біоніка» являє собою симбіоз природніх форм та новітніх технологій. Цьому стилю притаманні вільні форми і функціональність, поєднання футуристичності і природності. Прикладом такого інтер'єру може бути інтер'єр нового проекту MAD чи інтер'єр музею Фруктів (рис. 2). У ньому не має прямих ліній, гострих кутів, адже це не властиво природі. Обтічні деталі створюють ілюзію постійного руху, що притаманно живій природі: рух хвиль та піску, хмар та рослин.

Внутрішнє облаштування приміщень і виробів створюється за аналогією живої природи: бджолині вулики, краплі води, аморфні форми рослин. Подібність з формами природи є основою даного стилю.

В біоніці використовують, як штучні, так і природні матеріали. Для біоніки в інтер'єрі характерні світлі відтінки і приглушені тони. Наприклад, якщо білий колір, то не сліпучий, якщо зелений, то – розбілений. Популярні кольори неба, снігу, дерева, води, листя. Присутні гляцеві і дзеркальні поверхні. Прикладом наслідування природних мотивів в образному рішенні може бути ескіз павільйону, приведений на рис. 3.

Висновки. В результаті проведеного дослідження, можна зробити висновок, що інтер'єри за своїм архітектурно-художнім вирішенням набувають різноманітних рис. За допомогою архітектурно-художніх засобів (форми, кольору, освітлення, матеріалів) створюється такий внутрішній простір, який посилював би емоційний вплив експозиції на відвідувача.

1.

2.

Рис.2- 1. Інтер'єр нового проекту MAD: концепт арт-музею Джорджа Лукаса; 2. Інтер'єр музею фруктів. Архітектор: Іцукі Хасегава

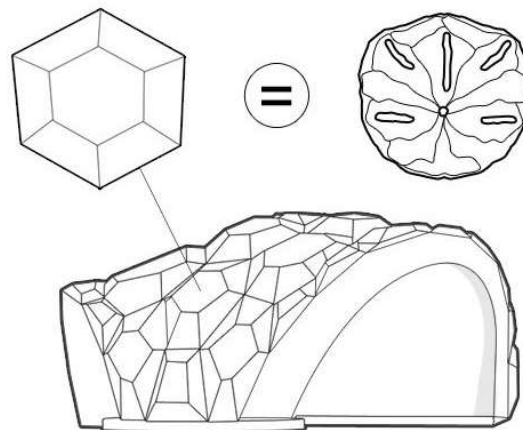

Рис. 3 - Ескіз павільйону, форма якого побудована з великої кількості з'єднаних елементів, що дозволяють створити пластичну форму будівлі

Подальші наукові дослідження будуть спрямовані на пошуки образно-композиційного вирішення виставкових комплексів.

Література

1. Ревякин В.И. Выставки / Ревякин В.И. - Москва: Стройиздат, 1975. – 98 с.
2. Клікс Р.Р. Художественное проектирование экспозиций / Клікс Р.Р. - М.: Высш. Школа, 1978. – 368 с.
3. Павлов К.А. Международные ярмарки и выставки / Павлов К.А. - М.: Внешторгиздат, 1982. - 167 с.
4. Применение идей бионики в дизайне интерьера [Электронный ресурс]. – Онлайн журнал интерьеров INTERIORGID.RU, 2012-2013. - Режим доступа: <http://interiorgid.ru/>. -

Назва з титул. екрану.

5. Архітектурно-композиційні рішення будинків та їх комплексів [Електронний ресурс]. Основи архітектури і будівельних конструкцій. - Режим доступу: http://stud.com.ua/27014/tovarovnavstvo/arhitekturno_kompozitsiyni_rishennya_budinkiv_kompleksiv. – Назва з екрану.

Abstract

The article tells about features of formation interiors exhibition centers. The main tools, we discovered, has affect for organization of the exhibition and also we try to describe the interior in style bionics.

Keywords: exposition, exhibition, lighting effects, exhibition hall, frame enfilade of planning, bionics.

Аннотация

В статье рассмотрены особенности формирования интерьеров выставочных комплексов. Определены главные составляющие, влияющие на организацию экспозиции и была сделана попытка описать интерьер в стиле бионика.

Ключевые слова: экспозиция, выставочная среда, световые эффекты, выставочный павильон, каркас, анфиладная система планирования, бионика.

УДК 728.7

А. І. Лавріненко, магістрантка гр. 601-АД,
О. Г. Єрещенко, к. арх., доцент
кафедри дизайну архітектурного середовища,
Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка

ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНО-ПРОСТОРОВОГО ВИРІШЕННЯ МОБІЛЬНОГО ЖИТЛА

Анотация. У статті розглянуто основні принципи та прийоми формування архітектурно-просторової структури мобільного житла, що забезпечують ефективність і стійкість його розвитку в часі з урахуванням зміни способу життя і потреб мешканців.

Ключові слова: адаптивна архітектура, мобільність, мобільне житло, екологічність.

Стан проблеми. Основні концепції теорії мобільного архітектури були закладені в розробках вітчизняних і зарубіжних архітекторів і дизайнерів. Питанням формування житлового середовища північних територій, функціональної та архітектурно планувальної організації мобільних будинків